

Michaela Thelenová

"Diskurs je stěžívíce než zrcadlení určité pravdy, jež se nám rodí před očima, a když nakonec vše může na sebe vzít podobu diskursu, když vše je možno říci a když je možné pronést diskurs o všem, znamená to, že je to možné proto, že se všechny věci po té, kdy projevily a vyměnily si svůj smysl, mohou vrátit do tichého zvnitřnění vědomí o sobě."

Michel Foucault

Proč si myslíte, že získáte Cenu Jindřicha Chalupeckého? A proč si myslíte, že ji nezískáte? Na dvě otázky, které byly v jakési anketě položeny letošním finalistům nejvýznamnější české ceny pro výtvarné umělce, odpověděla Michaela Thelenová stejně: Protože jsem z Ústí nad Labem. V jednoduchosti, ale také zdánlivé nelogičnosti tohoto postoje, se mimoděk projevil princip, který zásadně ovlivňuje charakter umělecké práce autorky. Tímto momentem ovšem není fakt, že Michaela Thelenová působí mimo dominantní střediska současného českého umění, i když problematika vztahů centra a periferie je v jejím uvažování samozřejmě obsažena. Za kruciálního hybatele tvorby této umělkyně lze označit především její schopnost citlivě analyzovat a jasně vyjadřovat podstatu často protikladných diskursů individuální a sociální existence.

Tematicky práce Michaely Thelenové téměř výhradně vychází z mnohoznačné reality post-industriálního regionu severních Čech. S trochou nadsázky lze říci, že autorka opakovaně prosívá svoje zážitky z cest mezi Chomutovem, kde se narodila, a Sovolusky, malou "sudetskou" vesničkou v kopcích nad Ústím nad Labem, kde žije. Palčivá intimita jejího přístupu je navíc umocněna častým inspirativním zaměřením do nejbližšího okolí, když se modely pro umělecká díla stávají výseky domácnosti, sousedi či rodinní příslušníci. V hlubokém detailu Thelenová umanutě zabírá části depresivní postkomunistické urbánní krajiny, prolíná deformovanou společenskou strukturu s iluzí konzumního blahobytu, snímá zbytky německé minulosti kraje, manipuluje obraz přírody s lidskou touhou po jejím přetváření, konfrontuje globálnost počítačových sítí s fragmentárností jejich konkrétních účastníků, pokoutně skenuje okraje silnic, kde se mimoděk setkávají prostitutky s pomníčky dopravního násilí. Autorka ovšem nepřehrabuje tento různorodý, avšak geograficky lokalizovaný materiál, s cílem sestavit jasně definovaný fotografický dokument nebo naopak sociálně vyhraněný vizuální message. Její umělecká strategie je postavena na

důsledném sdílení událostí a na vytváření kritického diskursu, a to prostřednictvím hromadění vizuálních prvků. Zvolenou metodou Michaela Thelenová akcentuje princip "diskontinuitní systematičnosti" (M. Foucault), přibližuje se ke sledovanému subjektu z odlišných, zdánlivě nahodilých východisek, relativizuje proces označování a oslabuje schopnost mimetické orientace diváků. Výsledkem takového postupu jsou emotivní fotografické série skládané z jednotlivých snímků, které spolu často kauzálně nesouvisí a brání se tradiční logice. Tyto snímky vedle sebe jednoduše existují, demonstrují svoji nahodilou sounáležitost, lákají diváka, aby se do nich vloupal a ony se potom mohly stát jeho součástí.

Podobně uvolněný a mnohoznačný přístup jako ve sféře obsahového zaměření uplatňuje Michaela Thelenová také v oblasti formy uměleckého díla. Vyjadřovacími prostředky, které převážně využívá, jsou "technické statické obrazy" (V. Flusser) produkované klasickým nebo digitálním fotoaparátem a počítačovými tiskovými technologiemi. Jednoznačně zařadit její tvorbu do teritoria fotografie však rozhodně nelze, neboť se z něho vyčleňuje oslabováním tautologické funkce a skepsí k institutu zastupování. Autorka relativizuje vztah mezi snímkem a jeho referentem, netouží "si prostřednictvím kamery přivlastnit objektivní svět" (S. Sontagová). Postupuje stále stejně jako v jedné ze svých prvních fotografických prací, když rozstříhala stovky záběrů reality na nečitelné detaily a z nich teprve pomocí vosku poskládala podivuhodné vizuální koláže. Formu koláže později Michaela Thelenová nahradila principem sériovosti, aby ještě prohloubila technologickou a logickou diskontinuitu jednotlivých snímků, které se soustředí právě a jenom na autenticitu událostního charakteru sledovaného diskursu.

Fotografické obrazy Michaely Thelenové jsou vyvázány z tradičních vztahů sociálního a kulturního přisvojování. Nelze je pouze číst, nelze se z nich poučit. Je nezbytné s nimi trpělivě být a v jejich sdílení zakusit jedinečnost vlastní existence.

Michal Koleček, 2004